

Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

İSTANBUL
TİCARET
ODASI 1882

Sosyal Güvenlik Denetimi ve Uygulanan İdari Para Cezaları

İş Ortamının İyileştirilmesi ve Geliştirilmesi Çalışma Komitesi Toplantısı

19/10/2024

- I. Defter, Kayıt ve Belgelerin İncelenmesi**
- II. Denetim Sonucu Karşılaşılabilecek Riskler ve Yaptırımlar**
- III. İdari Para Cezalarının Kesinleşmesi, İtiraz ve Dava Yolları**

-GİRİŞ-
SOSYAL GÜVENLİĞİN DENETİMİ

5510 s. Kanun Md. 59/II

Kurumun denetleme ve kontrol yetkisi

Kurumun denetim ve kontrol ile görevlendirilmiş memurlarının görevleri sırasında tespit ettikleri Kurum alacağını doğuran olay ve bu olaya ilişkin işlemler, **yemin hariç her türlü delile** dayandırılabilir. Bunlar tarafından düzenlenen tutanaklar aksi sabit oluncaya kadar geçerlidir.

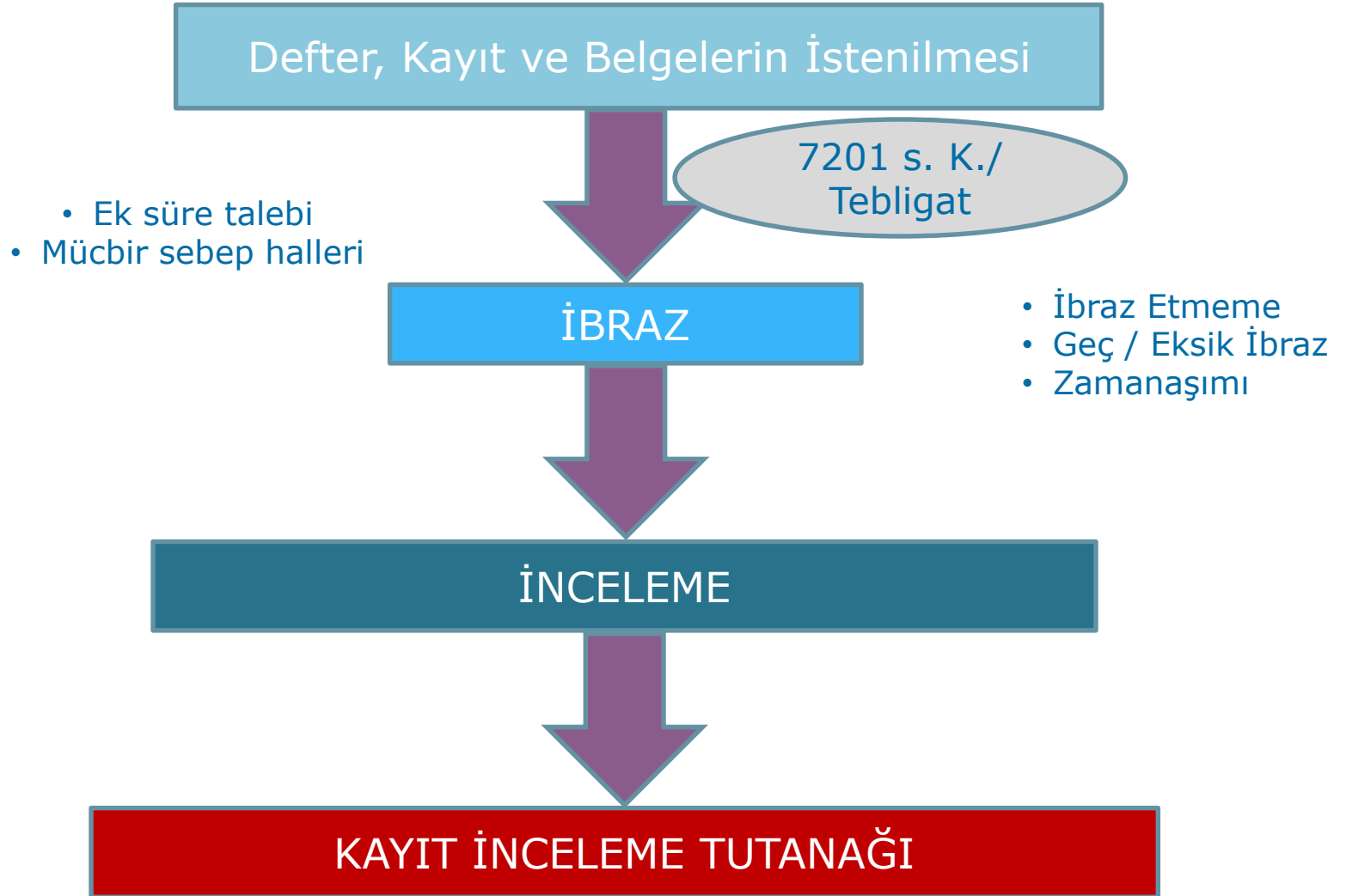
❑ FİİLİ TESPİT / YEREL DENETİM

5510- md 86/VIII - Kurumun denetim ve kontrolle görevli memurlarınca **işyerinde fiilen yapılan tespitlerden ... kayıt ve belgelere dayanmaksızın** çalıştığı belirlendiği halde, hizmetlerinin veya prime esas kazançlarının Kuruma bildirilmediği anlaşılan veya eksik bildirildiği tespit edilen sigortalıların *geriye yönelik hizmetlerinin veya prime esas kazançlarının*, **en fazla tespitin yapıldığı tarihten geriye yönelik bir yıllık süreye ilişkin kısmı dikkate alınır.**

❑ KAYDI TESPİT / KAYIT İNCELEME

5510- md 86/VII - Kurumun denetim ve kontrol ile görevlendirilmiş memurlarınca, fiilen yapılan denetimler sonucunda veya **işyeri kayıtlarından yapılan tespitlerden ...** çalıştığı anlaşılan sigortalılara ait olup, bu Kanun uyarınca Kuruma verilmesi gereken belgelerin yapılan tebligata rağmen bir ay içinde verilmemesi veya noksan verilmesi halinde, bu belgeler Kurumca re'sen düzenlenir ve muhteviyatı sigorta primleri Kurumca tespit edilerek işverene tebliğ edilir.

I. Defter, Kayıt ve Belgelerin İncelenmesi

Yükümlüler	Saklama Süresi
İşverenler/alt işverenler/sigortalıyı geçici olarak devir alan işverenler	10 yıl
Kamu idareleri	30 yıl
Tasfiye ve iflâs idaresi memurları	Görevleri Süresince

❑ **Tebellüğ Tarihi ve İbraz Süresinin Takibi**

- Posta memurunun muhatap adrese tebliği
- Muhtara teslim
- E-tebligat

❑ **Tebliğatı Teslim Alan Kişinin Sosyal Güvenlik Durumu**

❑ **Tebliğatta Kayıtlı İşveren, İşyeri Sicil No ve Dönem Bilgilerinin Kontrolü**

❑ Talep Edilen Belgeler Tam ve Eksiksiz Hazırlanmalı

- Defter onayı (Berat ve xml dosyaları)
- Ücret tediye bordrosu unsurları

❑ Belgelerin Birbirleri ile Mutabakatı

- Ücret tediye bordrosu
- Yevmiye kaydı
- Kuruma yapılan bildirim
- Banka ödeme dekontları
- Özlük dosyasında yer alan belgeler

- ❑ **Tutanak ile Denetim Elemanının Kendisine Teslim Edilmeli**
  - Telefon ile görüşme
  - Randevu alınmalı

- ❑ **Denetim Elemanının Yerinde Olmaması Hali**
  - Kurum yetkilisine tutanakla teslim

- ❑ **Ek Süre Talep Yazısı Verilmesi**

- ❑ Tutanağı kaydedilen **inceleme dönemi**,
- ❑ Tutanağın ibraz edilen kayıt ve belgeler kısmında **yer verilmeyen** veya **ibraz edilmediğı belirtilen** kayıt ve belge olup olmadığı,
- ❑ Tespiti yapılan işçilik ödemeleri ile bildirimlerinin farklı olduğu dönemlerle ilgili farkın varsa **makul gerekçesinin** kayda alınıp alınmadığı,
- ❑ Tutanağın **düzenlenme tarihi**,
- ❑ Tutanakta özellikle isim, tutar ve tarihler bakımından **maddi hata** bulunup bulunmadığı,
kontrol edilmelidir.

- ❑ Tutanağın denetim elemanının imzasını ihtiva eden bir örneği,
  - ❑ İbraz edilen kayıt ve belgeler,
- eksiksiz olarak teslim alınmalıdır.

II. Denetim Sonucu Karşılaşılabilecek Riskler ve Yaptırımlar

Sosyal güvenliği yaygınlaştırmak, suistimallere karşı caydırıcılığı artırmak ve sosyal güvenliğin bir düzen dahilinde yürütümünü sağlamak olan ve 5510 sayılı Kanun'un 102. maddesinde yer verilen müeyyideler, yapıları ve dayandığı sebepler itibariyle **usule müteallik** cezalar sınıflandırması içinde yer almaktadırlar.

5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununda öngörülen yükümlülükleri yerine getirmeyenler hakkında uygulanacak olan idari para cezaları, anılan Kanunun “Kurumca verilecek idari para cezaları” başlıklı 102’nci maddesinde açıklanmıştır.

Bahse konu madde hükümlerine göre idari para cezaları,

- ❖ **Belgelere bağlı yükümlülüklerini** yerine getirmeyenler hakkında uygulanacak olan idari para cezaları,
- ❖ İşyeri defter, kayıt ve belgelerini **ibraz etmeyenler** ile işyeri kayıtları **geçersiz olanlar** hakkında uygulanacak olan idari para cezaları,
- ❖ **Bildirim yükümlülüklerini** yerine getirmeyenler hakkında uygulanacak olan idari para cezaları,
- ❖ Kurumun denetim ve kontrole görevlendirilmiş memurlarına **engel olanlar** hakkında uygulanacak olan idari para cezaları,

Başlıkları altında düzenlenmiştir.

- ✓ Halihazırda işveren intra sistemimizde toplam **92 farklı İPC** türü tanımlı
- ✓ Aktüel olarak uygulanmakta olan toplam **65 farklı İPC** aktif durumda

İPC Kodu	Durumu	İPC Adı	İpc Asgari	Üst Limit
5	Aktif	ASIL APHB'NİN SÜRESİ DIŞINDA KENDİLİĞİNDEN VERİLMESİ	0.2	2.0
8	Aktif	KAYIT VE BELGELERİN İBRAZ EDİLMEMESİ (DEFTER TUTMAYANLAR)	3.0	0.0
9	Aktif	KAYIT VE BELGELERİN GEÇERSİZ OLMASI (DEFTER TUTMAYANLAR)	0.5	3.0
10	Aktif	KAYIT VE BELGELERİN İBRAZ EDİLMEMESİ (İŞLETME ESASINA TABİ)	6.0	0.0
11	Aktif	KAYIT VE BELGELERİN GEÇERSİZ OLMASI (İŞLETME ESASINA TABİ)	0.5	6.0
12	Aktif	KAYIT VE BELGELERİN İBRAZ EDİLMEMESİ (BİLANÇO ESASINA TABİ)	12.0	0.0
13	Aktif	KAYIT VE BELGELERİN GEÇERSİZ OLMASI (BİLANÇO ESASINA TABİ)	0.5	12.0
17	Aktif	İŞYERİ BİLD.SÜRESİ İÇİNDE VERİLMEMESİ (BİLANÇO ESASINA TABİ)	3.0	0.0
18	Aktif	İŞYERİ BİLD.SÜRESİ İÇİNDE VERİLMEMESİ (İŞLETME ESASINA TABİ)	2.0	0.0
19	Aktif	İŞYERİ BİLD.SÜRESİ İÇİNDE VERİLMEMESİ (DEFTER TUTMAYANLAR)	1.0	0.0
20	Aktif	EK APHB'NİN SÜRESİ DIŞINDA KENDİLİĞİNDEN VERİLMESİ	0.125	2.0
25	Aktif	ASIL APHB'NİN SÜRESİ İÇİNDE ANCAK KAĞIT ORTAMINDA VERİLMESİ	0.2	2.0
26	Aktif	EK APHB'NİN SÜRESİ İÇİNDE ANCAK KAĞIT ORTAMINDA VERİLMESİ	0.125	2.0
27	Aktif	EK APHB NİN EKSİK GÜN NEDENİYLE RESEN DÜZENLENMESİ	0.5	2.0
28	Aktif	RAPORA İSTİNADEN FARK İŞÇİLİK TAHAKKUKU	2.0	0.0
30	Aktif	RESEN İŞE GİRİŞ (01.10.2008 VE SONRASI İÇİN)	2.0	0.0
31	Aktif	TEKERRÜR HALİNDE RESEN İŞE GİRİŞ	5.0	0.0
32	Aktif	RESEN APHB (MÜFETTİŞ,MAHKEME,RESMİ YAZI)	2.0	2.0
33	Aktif	KAMU İDARESİ, BANKA KAYIT DIŞILIĞIN BİLDİRİLMEMESİ	0.1	0.0
34	Aktif	TİCARET SİC.MEMURLIKLARININ İŞYERLERİNİ KURUMA BİL.MEMESİ	1.0	0.0
35	Aktif	RUHSAT NİTELİĞİ TAŞIYAN BELGELERİN KURUMA BİLDİRİLMEMESİ	1.0	0.0
36	Aktif	ASGARİ İŞÇİLİĞE İLİŞKİN BİLGİLERİN KURUMA BİLDİRİLMEMESİ	2.0	0.0
37	Aktif	İHALE KONUSU İŞLERİ ÜSTLENENİN KURUMA BİLDİRİLMEMESİ	1.0	0.0
38	Aktif	100 MAD.GÖRE İSTENİLEN BİLGİ VE BELGELERİN VERİLMEME	5.0	0.0
39	Aktif	100 MAD.GÖRE İST.BİLGİ VE BELGE.SÜRESİ DIŞ.VERİLMESİ	2.0	0.0
40	Aktif	İŞE GİRİŞ BİLDİRGESİNİN SÜRESİ DIŞINDA VERİLMESİ	1.0	0.0
41	Aktif	BİLANÇO ESASINA TABİ DEFTERLERİN TASDİKSİZ KULLANILMASI	12.0	0.0
42	Aktif	İŞLETME ESASINA TABİ DEFTERLERİN TASDİKSİZ KULLANILMASI	6.0	0.0
43	Aktif	BİLANÇO ESAS GÖRE TUT.GEREKİRKEN İŞLETME ESAS GÖRE	12.0	0.0
44	Aktif	BİLANÇO ESAS ÜCRET TEDİYE BODROLARININ GECERSİZ OLMASI	0.5	12.0
45	Aktif	İŞLETME ESAS ÜCRET TEDİYE BODROLARININ GECERSİZ OLMASI	0.5	6.0
46	Aktif	DEFTER TUTMAYAN ÜCRET TEDİYE BODRO GEÇERSİZ OLMASI	0.5	3.0

İPC Kodu	Durumu	İPC Adı	İpc Asgari	Üst Limit
47	Aktif	İŞE GİRİŞ BİLDİRGESİ SÜRESİ DIŞINDA KENDİLİĞİNDEN VERİLMESİ	1.0	0.0
51	Aktif	SİGORTALI İŞTEN AYRILIŞ BİLD.KAĞIT ORTAMINDA VERİLMESİ	0.1	0.0
53	Aktif	İŞE GİRİŞ BİLDİRGESİNİN SÜRESİNDE KAĞIT ORTAMINDA VERİLMESİ	1.0	0.0
54	Aktif	DENETİM VE KONTROLLE GÖREVLİ MEMURU ENGELLEMEK	5.0	0.0
55	Aktif	DENETİMİ CEBİR VE TEHDİT KUL.ENGELLEMEK	10.0	0.0
56	Aktif	ÇALIŞILMADIĞINA DAİR BİLDİRİMİN GEÇ VERİLMESİ	0.1	0.0
57	Aktif	ÇALIŞILMADIĞINA DAİR BİLDİRİMİN VERİLMEMESİ	0.5	0.0
58	Aktif	5510/4-B İŞE GİRİŞ BİLD.YASAL SÜRESİ İÇİNDE GÖNDERİLMEMESİ	1.0	0.0
59	Aktif	5510/4-B İŞTEN AYRILIŞ BİLD.SÜRESİ İÇİNDE GÖNDERİLMEMESİ	1.0	0.0
60	Aktif	İŞTEN AYRILIŞ BİLD. SÜRESİ DIŞINDA (BİLANÇO ESASINA TABİ)	0.1	12.0
61	Aktif	İŞTEN AYRILIŞ BİLD.SÜRESİ DIŞINDA (İŞLETME ESASINA TABİ)	0.1	6.0
62	Aktif	İŞTEN AYRILIŞ BİLD. SÜRESİ DIŞINDA (DEFTER TUTMAYANLAR)	0.1	3.0
63	Aktif	GEÇİCİ 20.MADDE SANDIKLARININ İŞE GİRİŞ BİLD.VERMEMESİ	0.1	12.0
64	Aktif	GEÇİCİ 20.MADDE SANDIKLARININ İŞTEN AYRILIŞ BİLD.VERMEMESİ	0.1	12.0
65	Aktif	İŞVERENLERCE İŞ KAZ VE MESLEK HAST. SÜRESİNDE BİLD.MEMESİ	0.0	0.0
66	Aktif	SAĞLIK HİZMET SUNUCULARI İŞ KAZASI MESLEK HAS.BİLDİRMEME	0.0	0.0
67	Aktif	BAROLAR BİRLİĞİ STAJYER AV.GSS TESC.BİLD.SÜRESİ DIŞINDA	1.0	0.0
68	Aktif	EK-9 BİLGİRGENİN GEÇ VERİLMESİ	1.0	0.0
69	Aktif	EK-9 İŞTEN ÇIKIŞ BİLDİRİMİNİN 10 GÜN İÇİNDE YAPILMAMASI	0.1	0.0
70	Aktif	EK-9 BİLDİRGENİN KENDİLİĞİNDEN GEÇ VERİLMESİNDE HER AY İÇİN	0.2	2.0
71	Aktif	EK-9 BLDG. KEND. GEÇ VER. 2 VE ÜZERİ ÇALIŞANLAR HER AY İÇİN	0.125	2.0
72	Aktif	EK-9 ÇALIŞANIN DENETİM YOLUYLA TESPİT EDİLMESİ	2.0	2.0
73	Aktif	İŞYERİ BİLD. KAĞIT ORT. VERİLMESİ (DEFTER TUTMAYAN)	1.0	0.0
74	Aktif	İŞYERİ BİLD. KAĞIT ORT. VERİLMESİ (İŞLETME)	2.0	0.0
75	Aktif	İŞYERİ BİLD. KAĞIT ORT. VERİLMESİ (BİLANÇO)	3.0	0.0
76	Aktif	ASIL MUHTASARIN SÜRESİ DIŞINDA KENDİLİĞİNDEN VERİLMESİ	0.2	2.0
77	Aktif	EK MUHTASARIN SÜRESİ DIŞINDA KENDİLİĞİNDEN VERİLMESİ	0.125	2.0
78	Aktif	EK MUHTASARIN EKSİK GÜN NEDENİYLE RESEN DÜZENLENMESİ	0.5	2.0
79	Aktif	MUHTASARIN TESPİT NETİCESİNDE DÜZENLENMESİ (BİLANÇO)	1.0	3.0
80	Aktif	MUHTASARIN TESPİT NETİCESİNDE DÜZENLENMESİ (DİĞER DEF)	0.5	2.0
81	Aktif	MUHTASARIN TESPİT NETİCESİNDE DÜZENLENMESİ (D.TUTUMAYAN)	0.33333	1.0
82	Aktif	MUHTASAR BEYANNAMEDE SPEK TUTARININ EKSİK BİLDİRİLMESİ	0.1	2.0
83	Aktif	MESLEK ADI VE KODUNUN GERÇEĞE AYKIRI BİLDİRİLMESİ	0.1	1.0

Kanun Maddesi	Ceza Mad.	Kanun Maddesinde Sözü Edilen Fiil	2024 Yılında Uygulanacak Ceza Miktarı (TL)								
			10 dan Az Çalışanı Olan İşyerleri			10-49 Çalışanı Olan İşyerleri			50+ Çalışanı Olan İşyerleri		
			AZ TEHLİK ELİ	TEHLİK ELİ	ÇOK TEHLİK ELİ	AZ TEHLİK ELİ	TEHLİK ELİ	ÇOK TEHLİK ELİ	AZ TEHLİK ELİ	TEHLİK ELİ	ÇOK TEHLİK ELİ
MADDE 14 - İş kazası ve meslek hastalıklarının kayıt ve bildirim	26/1-e	14/2.İş kazalarını ve meslek hastalıklarını 3 iş günü içinde SGK'ya bildirmemek.	15.529	19.411	23.293	15.529	23.293	31.058	23.293	31.058	46.587
	26/1-e	14/4.Sağlık hizmeti sunucularının iş kazalarını, yetkili sağlık hizmet sunucularının meslek hastalıklarını en geç 10 gün içinde SGK'ya bildirmemesi.	15.529	15.529	15.529	15.529	15.529	15.529	15.529	15.529	15.529

III. İdari Para Cezalarının Kesinleşmesi, İtiraz ve Dava Yolları

- ❑ İdari para cezalarının, tebliğ tarihinden itibaren en geç 15 gün içinde ödenmesi gerekmektedir.
- ❑ Bu süre içinde ödenmeyen veya eksik ödenen idari para cezaları, 15 günlük sürenin sona erdiği tarihten ödemenin yapıldığı tarihe kadar hesaplanacak olan **gecikme cezası** ve **gecikme zammı** ile birlikte tahsil edilecektir.

İPC'ye karşı itiraz, tebliğ tarihinden itibaren en geç 15 gün içinde Kuruma yazılı olarak yapılmalıdır.

- **İtiraz sebebi**
- **İtirazın gerekçesi** açıklanmalı ve
- **Gerekli deliller** yazı ekinde sunulmalıdır.

- ❑ **İdari Para Cezası İtiraz Komisyonu**, itirazı değerlendirecek ve müspet ya da menfi karar ilgililere tebliğ edilecektir.
- ❑ İtirazın reddi halinde, karar ilgililere tebliğ edilinceye kadar icra takibine geçilmeyecektir.
- ❑ Tebliğden sonra **takip** ve **tahsil** aşamasına geçilecektir.

- ❑ İdarî para cezalarının, tebliğ tarihinden itibaren **onbeş gün** içinde peşin ödenmesi halinde, bunun **dörtte üçü tahsil** edilir.
- ❑ Peşin ödeme idari para cezasına karşı yargı yoluna başvurma hakkını etkilemez, idari para cezasının 15 gün içerisinde hem ödenmesi hem de itiraz edilmesi mümkün bulunmaktadır.

- ❑ İdari para cezası uygulanması nedeniyle 15 günlük süre içinde idari para cezasını **dörtte üçünü** ödeyip, ardından Kuruma itiraz eden işverenlerin, itirazlarının reddedilmesi halinde tahsil edilmesi gereken dörtte biri tutarındaki idari para cezalarının, takip ve tahsili yoluna gidilmemesi gerekmektedir. (Anayasa Mahkemesinin 28/11/2013 tarihli E. 2013/40 K. 2013/139 sayılı kararı)
- ❑ **Örnek** - 1/6/2024 tarihinde idari para cezası kendisine tebliğ edilmiş olan (X) A.S. 8/6/2024 tarihinde söz konusu ceza tutarını ¼' lük indirimden yararlanarak ödemiştir. Söz konusu işverenin 1/6/2024 tarihini takip eden 15 günlük süre içerisinde Kuruma itiraz hakkı bulunmaktadır. İşverenin Kuruma yapmış olduğu İtirazın reddi halinde Anayasa Mahkemesi kararı gereğince ¼' lük indirim tutarı kendisinden tahsil edilmeyecektir.

- ❑ İdare hukuku çerçevesinde, ilgisine yükümlülük getiren hukuka aykırı idari işlemler, yoklukla ya da açık hata ile yapılan işlemler, **süresine bakılmaksızın** her zaman geri alınabilmektedir.
- ❑ Bu ilkeden hareketle Kurum, hatalı işlemini Kurum lehine kesinleşmiş nitelikte yargı kararı olmadıkça her zaman geri alabilir.

Tebliğ edilmiş ve 15 günlük itiraz süresinin geçirilmiş olması nedeniyle kesinleşen idari para cezalarının sonradan **yanlış veya yersiz uygulandığının** anlaşılması halinde, hatalı işlemin düzeltilmesi yönünde Ünite itiraz komisyonunca gerekli karar alınacaktır.

- ❑ Tebliğ edilmek suretiyle tahakkuk etmiş idari para cezalarına karşı Kuruma itiraz yolu tüketilmeden yargı yoluna gitmek mümkün değildir.
- ❑ Kurumca itirazı reddedilenler, kararın kendilerine tebliğ edildiği tarihten itibaren **otuz gün içinde** yetkili **idare mahkemesine** başvurabilirler.
- ❑ Mahkemeye başvurulması idari para cezasının **takip ve tahsilini** **durdurmaz.**

- ❑ İdari para cezaları aşağıdaki hallerde kesinleşir ve Kurum alacağı haline gelir;
- Uygulanan idari para cezasına 15 günlük süre içerisinde itiraz edilmemesi,
- Uygulanan idari para cezasına 15 günlük süre içerisinde itiraz edilmesi fakat itiraz komisyonunca itirazın reddine rağmen idari yargıda süresi içerisinde dava açılmaması, hallerinde idari para cezası kesinleşir.

İdari para cezasının hangi tarihte kesinleştüğinden bağımsız olarak, 5510 sayılı Kanununun 89'uncu maddesi hükmü gereğince hesaplanacak **gecikme cezası ve gecikme zammı**, idari para cezasının tebliğ edildiği tarihi takip eden 15 günlük ödeme süresini takip eden günden itibaren başlar

Müfettiş ya da denetmen raporlarının nüshası,

4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu çerçevesinde dilekçe ile talep eden işveren, sigortalı ya da vekillerine, **6698** sayılı KVKK hükümleri gözetilerek, raporun üçüncü kişileri ilgilendirilen ve rapor içeriğindeki gizli bilgiler çıkartılarak ilgililere verilebilmektedir.

Dönem	Zamanaşımı Süresi	Zamanaşımının Başlangıç tarihi
11.05.1993 tarihine kadar	5 yıl	Yasal düzenleme olmadığından yargı kararları uyarınca
12.05.1993 – 05.08.2003	10 yıl	3910 sayılı Kanun gereği idari para cezası tahakkuk ve tahsilinde fiilin işlendiği tarihten itibaren başlar
06.08.2003 - 30.09.2008	5 yıl	4958 sayılı Kanun gereği fiilin işlendiği tarihten itibaren başlar
01.10.2008 sonrası	10 yıl	5510 sayılı kanun uyarınca fiilin işlendiği tarihten itibaren başlar.

Dönem	Zamanaşımı Süresi	Zamanaşımının Başlangıç tarihi
07.12.1993 tarihine kadar	10 yıl	Borçlar Kanunu hükümlerine istinaden, ödeme vadesinin sona erdiği tarihi takip eden günden itibaren on yıl
08.12.1993 – 05.07.2004	5 yıl	3917 sayılı Kanun gereği 6183 sayılı Kanunun 102. Maddesi uyarınca alacağın vadesinin rastladığı takvim yılını takip eden yılbaşından itibaren başlar
06.07.2004 - 30.09.2008	10 yıl	Borçlar Kanunu hükümlerine istinaden, ödeme vadesinin sona erdiği tarihi takip eden günden itibaren on yıl
01.10.2008 sonrası	10 yıl	5510 sayılı kanun uyarınca ödeme süresinin dolduğu tarihi takip eden takvim yılı başından itibaren başlar

Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

TEŐEKKÜR EDERİZ

Mehmet IŐIK
Bařmüfettiř

Koray FİLİK
Bařmüfettiř

Rehberlik ve Teftiş İstanbul 2 No'lu Grup Başkanlığı